

Trường đại học và doanh nghiệp có mối quan hệ tương hỗ hết sức chặt chẽ

Kinh nghiệm quốc tế cho thấy, trường đại học và doanh nghiệp có mối quan hệ tương hỗ hết sức chặt chẽ và luôn được quan tâm thúc đẩy. Mối quan hệ giữa trường đại học - doanh nghiệp không chỉ đơn thuần là mối quan hệ của người làm ra sản phẩm và người sử dụng sản phẩm mà diễn ra dưới nhiều hình thức. Tạp chí KH&CN Việt Nam đã trao đổi với ông Thái Bá Cần, Hiệu trưởng Trường Đại học Quốc tế Hồng Bàng - một đại học tư có sự gắn kết tốt giữa nhà trường với doanh nghiệp trong mấy năm gần đây xung quanh vấn đề thúc đẩy sự gắn kết giữa trường đại học với doanh nghiệp ở nước ta trong thời gian tới.

Ông có suy nghĩ như thế nào về mối quan hệ giữa nhà trường và doanh nghiệp hiện nay?

Đối với mỗi trường đại học, mối quan hệ với doanh nghiệp là khá đặc biệt và có đóng góp quan trọng đối với sự phát triển của nhà trường. Ở các nước, liên kết đại học - doanh nghiệp rất được quan tâm. Nếu nhìn từ kinh nghiệm của quốc tế trong vấn đề này để áp dụng ở Việt Nam, thì nhiều công trình/bài báo khoa học của một số nhà nghiên cứu trong nước đã có những chia sẻ khá sâu:

TS Phạm Thị Ly (Trường Đại học Nguyễn Tất Thành) cho rằng, hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp thể hiện cụ thể dưới các hình thức sau: 1) Hợp tác trong nghiên cứu; 2) Thương mại hóa các kết quả nghiên cứu; 3) Thúc đẩy khả năng lưu chuyển của sinh viên; 4) Thúc đẩy sự vận động, lưu chuyển của giới hàn lâm; 5) Xây dựng và thực hiện chương trình đào tạo; 6) Học tập suốt đời; 7) Hỗ trợ tinh thần sáng nghiệp và các hoạt động khởi nghiệp; 8) Tham gia quản trị nhà trường¹.

¹<http://www.lypham.net/?p=745>

TS Đinh Văn Toàn (Đại học Quốc gia Hà Nội) khẳng định, các hình thức hợp tác đại học - doanh nghiệp ở một số quốc gia bao gồm: 1) Doanh nghiệp tiếp nhận sinh viên đến thực tập, thực tế; 2) Doanh nghiệp cung cấp thiết bị công nghệ, hỗ trợ kinh phí phục vụ giảng dạy, nghiên cứu khoa học và học tập cho trường đại học; 3) Tuyển các nhà khoa học từ đại học vào làm tại doanh nghiệp theo thời hạn; 4) Doanh nghiệp tham gia hội đồng tư vấn chuyên môn trong trường đại học; 5) Khai thác giá trị thương mại từ các nghiên cứu theo các hợp đồng chuyển giao công nghệ; 6) Xây dựng công viên KH&CN; 7) Trường thành lập các công ty (sở hữu một phần hoặc toàn bộ) để đầu tư nghiên cứu, thí nghiệm, sản xuất thử; 8) Trường xây dựng trung tâm ươm tạo doanh nghiệp².

Qua đây, hoàn toàn có thể khẳng định, doanh nghiệp và trường đại học là hai tổ chức thuộc hai hình thức khác nhau nhưng có mối quan hệ tương hỗ hết sức chặt chẽ. Mối quan hệ dễ thấy nhất là mối quan hệ của người làm ra sản phẩm và

²<https://js.vnu.edu.vn/EAB/article/view/3882/3613>

người sử dụng sản phẩm. Trường đại học đào tạo ra nguồn nhân lực, còn doanh nghiệp là người trực tiếp sử dụng nguồn nhân lực đó. Trong mối quan hệ này, nhà trường và doanh nghiệp có chung một mong muốn là có sản phẩm có chất lượng cao, phù hợp với những đòi hỏi của người sử dụng. Chính vì vậy, cả nhà trường và doanh nghiệp đều có mong muốn hợp tác trong việc xây dựng chương trình đào tạo, tham gia vào quá trình đào tạo để có được sản phẩm đào tạo chất lượng cao.

Hợp tác trong việc xây dựng chương trình đào tạo được thực hiện qua trao đổi thông tin phản hồi về năng lực làm việc của sinh viên hoặc tham gia trực tiếp vào các hội đồng biên soạn chương trình đào tạo. Việc tham gia của các doanh nghiệp vào các hoạt động này làm cho chương trình đào tạo sát với thực tế hơn, sản phẩm được tạo ra đáp ứng tốt hơn nhu cầu của doanh nghiệp. Một số chuyên đề hoặc môn học của trường đại học nên giao cho một số chuyên gia của doanh nghiệp trực tiếp giảng dạy. Việc tham gia vào quá trình đào tạo của doanh nghiệp còn được thực hiện thông qua các hoạt động thực

hành, thực tập tại doanh nghiệp. Bằng hình thức này, sinh viên được trực tiếp tham gia vào quá trình sản xuất/quản lý thực sự, nâng cao sự hiểu biết và kỹ năng làm việc đối với thực tế sản xuất - kinh doanh, nơi mà trong tương lai họ sẽ đến làm việc.

Nếu thực hiện tốt việc hợp tác trong xây dựng chương trình đào tạo và tham gia vào quá trình đào tạo thì doanh nghiệp sẽ tiếp nhận sản phẩm đào tạo một cách nhanh chóng và thuận lợi, làm tăng hiệu quả đào tạo một cách đáng kể.

Một mối quan hệ rất quan trọng khác giữa trường đại học và doanh nghiệp là việc phát triển các sản phẩm mới. Doanh nghiệp rất quan tâm đến việc nâng cao chất lượng sản phẩm, đưa ra thị trường những sản phẩm mới có tính năng cao hơn nhằm chiếm lĩnh thị phần. Với thế mạnh về nhân lực KH&CN, các trường đại học chính là nơi giúp các doanh nghiệp phát triển sản phẩm mới một cách hiệu quả nhất. Ngược lại, do có doanh nghiệp đặt hàng, việc nghiên cứu khoa học trong trường đại học (1 trong 2 nhiệm vụ quan trọng của nhà trường), sẽ có điều kiện phát triển tốt, qua đó tác động tốt đến quá trình đào tạo của nhà trường.

Có người nói một cách hình ảnh rằng, doanh nghiệp chính là “nhà trường thứ hai” song hành với trường đại học để hình thành năng lực cho người lao động trong thời đại 4.0 là hoàn toàn có cơ sở.

Thưa ông, mối quan hệ hai chiều giữa nhà trường và doanh nghiệp quan trọng và hữu ích cho cả hai bên như vậy, song tại sao đến nay nó vẫn chưa được phát huy ở nước ta?

Đây là một câu hỏi đã được đặt ra khá lâu rồi nhưng chưa có câu trả lời thỏa đáng. Chúng ta phải tìm hiểu tại sao mối quan hệ này chưa được

“mặn nồng” như mong muốn. Trước hết, *về phía nhà trường*, tất cả các trường đại học đều ý thức được rằng quan hệ với doanh nghiệp là điều quan trọng. Nhiều trường đại học đã thành lập các tổ chức (các phòng, trung tâm) chuyên trách quan hệ với doanh nghiệp nhằm tìm kiếm, kết nối với các doanh nghiệp để tìm chỗ thực hành cho sinh viên và giúp họ tìm việc làm sau khi tốt nghiệp. Tuy nhiên, để duy trì được mối quan hệ tốt đẹp nhà trường cũng phải bỏ nhiều công sức và cả tài chính. Do chưa có những chế tài bắt buộc nên các trường đại học thường chọn cách dễ hơn để đào tạo sinh viên, đó là sử dụng cơ sở vật chất hiện có của nhà trường hoặc những phần mềm mô phỏng để sinh viên thực tập thay vì đưa sinh viên xuống các xí nghiệp. Kết quả là mức độ đáp ứng của người được đào tạo với nhu cầu thị trường thấp. *Về phía doanh nghiệp*, khi tiếp nhận sinh viên về thực tập, năng suất lao động của doanh nghiệp bị giảm sút, việc để sinh viên tham gia vào quá trình sản xuất còn có thể gây ra những hệ lụy khác, vì vậy mà các doanh nghiệp cũng không mặn mà với việc nhận sinh viên tốt nghiệp.

Vậy nên chẳng mối quan hệ này cần sự hướng dẫn phù hợp từ phía Nhà nước để trở nên khăng khít và hiệu quả hơn, thưa ông?

Để giải quyết những mâu thuẫn nhằm giúp cho quan hệ trường đại học - doanh nghiệp ngày càng chặt chẽ hơn cần có những cơ chế, bù đắp cho cả hai phía. Về phía nhà trường, cần có quy định bắt buộc phải đưa sinh viên đi thực tập tại doanh nghiệp trong quá trình đào tạo. Nếu trong suốt quá trình học tập ở trường, sinh viên không đi thực tập doanh nghiệp thì xem như chưa đạt chuẩn đầu ra. Bằng quy định này, tất cả các trường sẽ phải chủ động đi tìm/tạo ra doanh nghiệp cho sinh viên thực tập tùy vào điều kiện của

mỗi trường. Về phía doanh nghiệp, Nhà nước cần có những chính sách ưu đãi về thuế đối với những doanh nghiệp tham gia vào công tác đào tạo. Việc tính toán cụ thể những khoản ưu đãi này là không quá khó.

Theo ông, chúng ta nên lựa chọn mô hình nào để việc hợp tác đại học - doanh nghiệp hiệu quả hơn?

Theo hiểu biết của chúng tôi, những điều này được làm rất tốt ở Đức bằng hệ thống Dual System trong đào tạo nghề. Ở nước ta, kinh nghiệm của việc kết hợp giữa bệnh viện và trường đại học trong đào tạo cán bộ, nhân viên y tế nói riêng và các ngành thuộc khối khoa học sức khỏe nói chung là một ví dụ tốt cho việc kết hợp giữa doanh nghiệp và trường đại học. Sắp tới, cần nghiên cứu để tìm ra mô hình phù hợp, hiệu quả cho các trường đại học trong hệ thống và triển khai thử nghiệm cho một số ngành thuộc lĩnh vực KH&CN theo định hướng ưu tiên của Nhà nước. Vấn đề là Nhà nước nên giao nhiệm vụ này cho một đầu mối và kiểm tra thường xuyên việc triển khai, ví dụ như: Giao cho một bộ/ngành nào đó có nhiều trường đại học trực thuộc... Nói tóm lại, không nên “bỏ mặc” cho các nhà trường và doanh nghiệp mà Nhà nước nên tham gia vào quá trình kết nối giữa hai khu vực thông qua việc xây dựng những cơ chế, chính sách phù hợp, tạo điều kiện để hai bên đều có lợi trong mối quan hệ này. Còn bản thân cả nhà trường và doanh nghiệp cần nhận thức rõ trách nhiệm của mình trong sự nghiệp đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao. Việc đào tạo được nguồn nhân lực có chất lượng cao sẽ là kho báu để doanh nghiệp phát triển trong thời kỳ bùng nổ của khoa học và công nghệ.

Xin cảm ơn ông.

Thực hiện: CTTH